

JAKO LIČI

TEREZA
NAVRÁTILA

● ■ pointa

Jako liči

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

● ■ **pointa**

Tereza Navrátila
Jako liči – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

JAKO V. LIČI

Three stylized feathers are drawn in black ink, positioned to the left of the word 'LIČI'. They are arranged in a slightly curved, descending line from top-left to bottom-right. Each feather has a central rachis with fine lines representing barbs.

TEREZA
NAVRA'TILA

● ■ pointa

The background of the cover features a minimalist illustration. At the top, there are several small, dark, textured clouds. Below them, a series of dashed lines represent falling leaves or petals. Some of these lines end in detailed, brown and purple leaves, while others are just dashed lines. The overall style is hand-drawn and artistic.

JAKO LÍČÍ

TEREZA
NAVRA'TILA

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych na těchto řádcích poděkovala těm, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na projektu Jako liči. V první řadě je to můj nejlepší kamarád, moje podpora, moje opora, moje záchranná síť, můj parťák pro všechny situace a středobod mého bytí – můj manžel Marek.

Děkuji svým rodičům. Bez nich bych nebyla tam, kde jsem, a tím, kdo jsem. To dobré i špatné mě formovalo do osoby, kterou jsem dnes, a myslím, že výsledek není úplnej průšvih. Děkuju tatkovu za jeho podporu při vydávání této knížky. Děkuju mamce za.. asi prostě za to, že je. Že je tady vždycky pro mě, i když se naše názory rozchází, my dvě se vždycky dokážeme sejít a obejmout se. Děkuju, mami, za tvoje citlivý rodičovství, za tvou intuici, za svobodu i pevné hranice, které jsi mi dala. Je to benefit, ze kterýho čerpám každé den. A děkuju i celé mojí rodině, která mě podporuje nejen v mé šílené spisovatelské kariéře, ale doslova ve všem, na co sáhnu.

Děkuju Martině Loutné a Jitce Brabcové, který byly mýma betačtenářkami a konzultantkami. Díky nim jsem se dostala do komunity lidí, kteří se zabývají adopcí, a spolupráce s nimi dala mé činnosti zas o kus větší smysl. Děkuju za vaši podporu a cenný rady, děkuju, že jste si přečetli knížku v její syrové podobě a pomohly mi s propagací.

Děkuju moc organizaci Trialog a Dobrá rodina za neskutečnou podporu. A všem dalším neziskovkám, který pomáhají dětem a rodičům najít společnou cestu.

Velký díky patří vám všem, kteří teď knížku držíte v ruce. Bez vašeho zájmu a podpory by totiž nevyšla. Měsíc crowdfundingu byl mazec, ale dokázali jste mi, že vás téma zajímá a nepíšu zas tak úplně blbě, takže doufám, že vás tohle čtení nezklame. Děkuju i vám, kteří jste knížku neúnavně sdíleli a podporovali, tiskli letáčky, vyprávěli o ní známým a stali jste se tak naprosto geniálním marketingovým týmem, kterež by si nemohl dovolit ani Peťa Pavlů. Děkuju!

Moc děkuju recenzentům, že si udělali čas, přelouskali můj rukopis plnej hrubek a překlepů a napsali mi úžasný recenze. I díky vám se *Jako liči* dostalo do světa.

Standing ovation patří *mému* týmu! Ženy, jsem neskutečně ráda, že jsem si ke spolupráci vybrala právě vás, protože *Jako liči* je i vaše mimino, a já jsem moc vděčná, jak se o něj staráte. Speciální díky patří Terce Jeřábkové – ilustrátorce a grafičce, která dala knížce tělo i duši, a já moc doufám, že jí přináší stejnou radost jako mně.

A nemůžu zapomenout na jednu super důležitou skupinu, bez které by tahle knížka nikdy nevznikla. Děkuju všem českým rasistům a rasistkám, xenofobům a xenofobkám i lidem, který mají prostě jen blbý dotazy. Bez vás bych neměla materiál na tuhle knížku, takže díky, i vy jste ji pomohli dostat do světa! Ironie, co? Snad tohle čtete.

Ještě než do toho úplně šlápnu, ráda bych zde aplikovala svoje pedagogické sklony a načrtlá pár důležitých organizačních detailů.

Je mi jasný, že všichni víte, jak číst knížku, ale ať pak nemáme mrzení, že je to trochu chaos. I přes veškerou snahu dát téhle knížce řád jsem prostě pokaždé dospěla ke zmatku, který tak nějak patří k tomuhle příběhu.

Knížku teda nemusíte číst postupně, můžete si klidně vybrat, na co máte náladu, nebo přestat hned po té první (autorka se tváří velice skromně) nejvtipnější části. Takže jo, budou tady části. Ta první zahrnuje historky ze života, některý jste si mohli přečíst na blogu a některý jsem si nechávala až pro tento zlatý papírový hřeb. Další část bude o identitě a etnicitě a taky o tom, jak jsem vlastně začala hledat svoje kořeny. A jestli jsem je našla. A ta třetí bude hlavně o adopci a rodině, nějaký moje postřehy, zkušenosti, a hlavně pohled do zpětnýho zrcátka na celou tu divokou jízdu.

Taky dopředu hlásím, že i když jsem sama tělem i duší češtinář, budu střídat spisovný a nespisovnej jazyk. Protože to tak prostě v daný moment cítím a v zájmu zachování chaosu tu formu prostě neudržím.

Díky, že držíte v ruce tuhle knížku, a jdeme na to.. :)

JAKO LIČI

Dětem vyrůstajícím v Česku, narozeným vietnamským rodičům se říká *banánové děti*. Vypadají totiž jako Vietnamci, ale vyrostli ve středoevropském prostředí. Banánové děti jsou jednoduše jako banán – na povrchu *žluté*, ale uvnitř jsou *bílé*. Navíc banány jsou opravdu oblíbené ovoce, mají známou chuť, povědomou vůni a jsou skvělé do dezertů, jako rychlá svačina a je to jednoduše jeden z nejoblíbenějších druhů ovoce, i když v našich podmínkách neroste.

Ačkoli mám k banánovým dětem docela blízko, banánově se necítím. Připadám si spíš jako liči. Ovoce, které už teď potkáte i v malých prodejnách ovoce/zelenina, na kila si ho můžete koupit v supermarketu a v regálech jsou s příchutí liči i džusy. Liči ale stejně pořád vypadá na pohled docela exoticky – na povrchu je červené, na skořápce jsou drobné hroty a nepodobá se žádnému našemu ovoci. A uvnitř? Nezajímavá bílá dužina s pečkou. A ta ve výsledku chutná jako obyčejná mandarinka.

Zatímco banán už nikoho v našich končinách nepřekvapí, většina lidí ho má ráda, někdo ho toleruje a sem tam nějakému podivínovi nechutná, liči se u nás ještě tak pevně nezabydlelo. Někdo ho rád vyzkouší, protože vypadá cizokrajně, pro někoho je to hipsterská záležitost, někomu se může liči svým vzhledem znechutit. Pro někoho je běžnou součástí jídelníčku. A můžete se tvářit jako světáci

a znalci světových plodů, ale ruku na srdce, víte, odkud přesně, ale geograficky přesně liči pochází? Napovím vám, může to být hned několik lokalit.

Jmenuju se Tereza, většina lidí mi říká Tea a cítím se jako liči.

Vezmu to ale pěkně od začátku..

JAK JSEM SE NARODILA

Narodila jsem se 11. května, někdy kolem desáté večer. Na rozdíl od ostatních mimin kolem mě ale pravděpodobně máma nezvedala k oknu porodnice, aby mi mohl zamávat tatka, slavnostně ovíněný, s košílí napůl zastrčenou a povadlou kyticí karafiátů, dojemně pyšný na *to, co stvořil*. Moje biologická máma byla nejspíš docela v depresi a vyděšená, dost možná byla sama a docela jistě se neradovala z miminka jako ostatní mámy kolem. Pravděpodobně pro mě neměla nachystaný roztomilý oblečky, do kterých bych dorůstala měsíce, ani plyšáky, ze kterých bych ještě pár let neměla rozum. Moje máma totiž věděla, že z porodnice neodejde

s růžovoučkým, rozkošným miminem a pocitem, že to všechno zmákla, ale spíš s traumatem, který asi jednou pohřbí někde hluboko v sobě. To mimino, který totiž přišlo 11. května v deset večer na svět, není vůbec růžovoučký, je hnědý. A jeho biologický otec, kdo ví, kde je mu konec, je pěkný syčák.

No, začínáme kvalitní depkou, ale bez starosti, od teď už to bude jenom lepší, slibuju.

Moje biologická matka se mě rozhodla, z naprosto pochopitelných důvodů, nabídnout k adopci. Vybrala mi jméno a poslala mě do světa s ranečkem a třema vlasama. Dobře, raneček jsem nejspíš neměla a u těch vlasů taky přeháním. Měla jsem tak dva. Z porodnice jsem každopádně mazala rovnou do kojeňáku. Kojenecký ústav v Brně v Hlinkách je v krásném areálu, jedná se o prvorepublikovou vilu s romantickou atmosférou, obklopenou parkem. Ale to moc neoceníte, když je vám týden. Taky úplně neoceníte koncept kojeňáku v devadesátkách, kde je na x dětí jedna sestra, sahá na vás plno různých lidí a většinu dne trávíte vleže v místnosti plné dalších dětí. Ale asi jsem si nestěžovala. Minimálně o tom nikde nejsou spolehlivé záznamy.

Informace o tom, jak to vypadalo v kojeňáku a jak to tam tou dobou fungovalo, mám z několika různých zdrojů a asi žádný z nich nelze považovat za nezpochybnitelný historický pramen. Každopádně si toho dost pamatují adoptivní rodiče, časem jsem získala přístup k veškerým materiálům souvisejícím s mou adoptí (ale to už se předbímám) a taky jsem v ústavu sama byla pár týdnů na pedagogické praxi (a to už se dokonce předjízdim).

Každopádně v Hlinkách začala moje kariéra napůl černýho děcka. V devadesátkách, v Česku! Tady jsem strávila víc než půl roku.

Vlastně docela zbytečně, protože naši měli adopci schválenou už přibližně dva roky. Tak jsem si tam poležela, protože bylo asi jasné, že budu prudce progresivní nejen později v názorech, ale taky ve vývinu, tak aby ostatní mimina nežárlila a já nenabrala moc velký náskok. Po příchodu domů jsem tedy uměla hlavně ležet, což dokazoval můj účes ala klíčící brambora aneb po stranách nic a nahoře párty. Teda párty, asi tři vlasy jsem měla.

DOMA

Z doby, kdy jsem byla mimino lomeno batole, si toho moc nepamatuju, ale tři vzpomínky můžu přetlumočit:

Byla jsem fakt hodný dítě. Moderní psychologie by řekla zaostalý, traumatizovaný a rezignovaný, ale tehdy jsem byla prostě *hodný dítě*. Vůbec jsem nebrečela (smysl pro drama jsem získala až později). Ležela jsem v postýlce a čekala, jestli si někdo všimne, že ležím už nějakou dobu v plné plíně nebo že bych i něco snědla. Naštěstí byla mamka asi tak dost podobně vyplašená jako já, takže mě kontrolovala snad každých pět minut. Časový odhad dedukuji čistě na základě toho, jak často mě kontroluje teď. Když jsem byla vzhůru, byly jsme prostě pořád spolu, a když jsem spala, tak nejspíš taky, jen si to nepamatuju a ona to stejně nepřizná. Tak vznikla naše zcela přirozená a zdravá pupeční šňůra, která trvá dodnes.

Druhá historka souvisí s jídlem. Je teda hlavně o jídle a taky trochu o mých batolecích motorických schopnostech. Odmítla jsem totiž přízemní a tolikrát opakovaný koncept pohybu kupředu obličejem napřed a zavedla vlastní styl *na couvačku*. Couvala jsem jednoduše do té doby, dokud jsem nenarazila. Většinou na zeď, někdy na dveře, nábytek, rodiče. Je důležitý mít nastavený hranice. Styl mého pohybu byl však značně nepochopen a byla jsem nucena se již v útlém věku podřídit představám společnosti o tom, jakým směrem by se batolata měla stádně pohybovat. Mamka to vyřešila tak, že ve slabé chvilce (rozumějte, když jsem byla zacouvaná u zdi